

Ernst Weidner, Die Inschriften Tukulti-Ninurtas I. und seiner Nachfolger.
Mit einem Beitrag von Heinrich Otten. Archiv für Orientforschung. Beiheft 12.
Graz 1959, 4°, XVI + 68 str. 12 plošč.

Leta 1926 je izšel prvi zvezek napisov starih asirskih kraljev kot Altorientalische Bibliothek I (zbirko so priredili E. Ebeling, Br. Meissner in E. F. Weidner). Zbirka obsega napise od najstarejših (Ititi, Zariqum) do Salmanasarja I. (1272 do 1243). Ker sta prva dva sodelavca umrla, se je E. Weidner, profesor za akadologijo v Gradcu, lotil nadaljevanja in je objavil napise asirskega kralja Tukulti-Ninurte I. (1242—1206), njegovega sina Aššur-nadin-aplija (1205—1203), precej poznejšega Aššur-reš-iši-ja (1130—1113), vmes pa poročilo o šestih vladarjih, ki so vladali med leti 1202 do 1131 in niso zapustili nobenih lastnih napisov.

Napisi asirskih kraljev so kot zgodovinski viri pomembni, ker govore tudi o vojaških in zunanje-političnih dogodkih, medtem ko babilonski kralji o tem ne povedo ničesar. Tukulti-Ninurta I. je bil vrstnik zadnjih hetitskih vladarjev. Sam poroča, da je s hetitskega ozemlja onstran Evfrata s silo odpeljal s seboj 28.800 prebivalcev (prim. str. 26, št. 16, v. 27 ss.; str. 30, št. 17, v. 23 ss.). — Pet zelo poškodovanih pisem iz korespondence med Tukulti-Ninurto I. in hetitskim vladarjem, ki so bila najdena v hetitski prestolnici, je prevedel in komentiral H. Otten.

Zgodovinarji so hvaležni Weidnerju za nadaljevanje izdajanja asirskih napisov; želimo, da temu zvezku kmalu slede še drugi.

V. Korošec

Mission de Ras Shamra:

Tome VI: *Le Palais royal d'Ugarit*, publié sous la direction de Claude F. A. Schaeffer, Membre de l'Institut, III: *Textes accadiens et hourrites des Archives Est, Ouest et Centrales*, par Jean Nougayrol avec des études de G. Boyer et E. Laroche, 4°, XLIII + 342 str. 25 slik. Paris 1955.

Tome IX: *Le Palais royal d'Ugarit...*, IV: *Textes accadiens des Archives Sud* (Archives internationales), par Jean Nougayrol, 4°, II + 301 str. Paris 1956.

Tome VII: *Le Palais royal d'Ugarit...*, II: *Textes en cunéiformes alphabétiques des Archives Est, Ouest et Centrales*, par Charles Virolleaud, Membre de l'Institut. 4°, XLIII + 241 str., 26 plošč, Paris 1957.

Francoska izkopavanja nekdanjega trgovskega mesta Ugarita, ki ga danes pokriva grič Ras Šamra (blizu пристanišča Latakia) v severni Siriji, so šele v 10. kampanji (leta 1938) naletela na prvi klinopisni ploščici v babilonskem (= akadijskem) jeziku. V nadaljnjih izkopavanjih so odkrili kar več kraljevskih arhivov in število akadijskih listin je leta 1952 naraslo že na 257. V naslednjih letih se je število povečalo za nadaljnjih 250. Vodja ekspedicije Claude F.-A. Schaeffer je posrečeno poveril izdajo akadijskih dokumentov enemu izmed najbolj zaslužnih in vidnih francoskih akadologov Jeanu Nougayrolu, kustosu v Louvreu in profesorju na Ecole des Hautes Études v Parizu.

J. Nougayrol je objavil leta 1955 kot *Le Palais royal d'Ugarit* (= PRU) III poleg 23 pisem, ki so jih prejeli ali pisali ugaritski vladarji ali njihovi dvorjaniki, še 254 listin, med katerimi je 179 pravnih. Od teh jih je deset takih, ki so bile sestavljene pred pričami; okoli 40 pred kraljem, okrog 100 pa je takih, ki obsegajo kraljevske podelitve zemljišč. Zelo dobro je bilo, da je g. Boyer, vodilni francoski strokovnjak za klinopisna prava, v istem zvezku objavil svoj juridični komentar k novim tekstom. Med njimi so močno zastopane zlasti podaritve. Zdi se, da so se sklepale podaritve pred kraljem zato, da bi takega pravnega posla nihče ne mogel izpodbijati. Kraljeva navzočnost je bila, kakor se zdi, pogosto samo fingirana. — Za kraljeve obdaritve je obdarjenec kralju večkrat povrnil neko samo darilo, navadno v določenem znesku srebra (100,

150, 200, 250, 1000 seklov srebra) — v bistvu gre tu za plačilo nekake prenosne pristojbine. — Listine dajejo zanimiv vpogled v gospodarsko življenje tega feničanskega mesta, zlasti v posle njegovih trgovcev, ki so trgovali z daljnjo Kreto (Kabturi) in so imeli pri tem posebne carinske prostosti.

V nadaljnjem zvezku PRU IV je J. Nougayrol objavil listine iz tako imenovanega Južnega arhiva, kjer je bila zbrana korespondenca, ki so jo ugaritski vladarji prejeli (žal popolnoma manjkajo prepisi njihovih pisem) predvsem od hetitskih vladarjev v času, ko je bilo mesto Ugarit v vazalni odvisnosti od hetitske države. Zbirka se začne s pismom, ki ga je hetitski kralj Suppiluliuma pisal ugaritskemu kralju Nikmadu in je z njim dosegel, da se Ugarit ni pridružil drugim hetitskim vazalom, ki so se z uporom hoteli otresti hetitske nadoblasti. Po svoji formulaciji je pismo prava diplomatska mojstrovina. Po hetitski zmagi nad uporniki je Suppiluliuma naložil Ugaritu zelo visoke letne davščine. Njegov sin Muršili II. je od Ugarita odtrgal del ozemlja, ker se je očitno bal premočnega vazala. Hattušili III. je s posebnim predpisom (rikiltu) odločil, da so trgovci iz hetitskega mesta Ura smeli v Ugaritu trgovati v ugodnem letnem času. Pozimi so pa morali oditi iz dežele in so smeli morebitne dolžnike odpeljati s seboj. Hiš in polj tam niso smeli pridobivati. Tuthalija IV. se je, očitno v hudi denarni stiski zaradi vojne z Asirijo, odrekel vojaški pomoči ugaritskega vladarja, pač pa mu je ta moral plačati 50 min (= 25 kg) zlata. Hetitski vladarji so vazalu v Kargamišu ob srednjem Evfratu poverili nekako nadzorstvo nad drugimi vazali v severni Siriji. Tako vidimo, kako vladar v Kargamišu izdaja o kaznovanju roparjev in morilcev predpise, ki so veljali za ozemlje Kargamiša in Ugarita. Kralj v Kargamišu in hetitski kralj sta usodno posegala tudi v razne družinske spore, ki so nastali v ugaritski dinastiji.

Zbirka PRU IV vsebuje gradivo, ki nam odkriva metode hetitske politike nasproti severnosirskim vazalom in gospodarske socialne in kulturne razmere na tem ozemlju. Pogrešamo zaenkrat le še zasebnih listin, ki jih v kraljevem arhivu ni pričakovati, ki jih je pričakovati od izkopavanj v mestu samem.

Charles Virolleand, najboljši francoski strokovnjak za napise v alfabetskem klinopisu, to je ugaritsčini, objavlja v PRU II dokumente, najdene v letih 1951—1953 v omenjenih arhivih, katerim dodaja nekaj starejših, izkopanih v letih 1959, 1948 in 1949, ter dva alfabeta, najdena leta 1955.

Najdeni teksti so po svoji vsebini delno mitološki, delno vsebujejo nekatere ukrepe ugaritskih kraljev (podaritev polja, hiše; kraljevsko korespondenco), nekaj zasebnih pisem ter precej upravnih in gospodarskih listin, seznam oseb, obrti, funkcionarjev, trgovcev, graditeljev ladij, straž, itd.; vinogradov, vin, olja, sukna, oblek, voz, orožja idr.

Z zanimanjem pričakujemo še novih tekstov iz tega nekoč zelo pomembnega trgovskega mesta, v katerem so se srečavali egipčanski, babilonski, hetitski in drugi prednjeazijski, obenem pa tudi že krečanski in mikenski vplivi. Požrtvovalno delo izdajateljev J. Nougayrola in Ch. Virolleauda zasluži vse priznanje.

V. Korošec

Archives royales de Mari (= ARM) VII: Textes économiques et administratives par Jean Bottéro. Avantpropos par André Parrot. Paris. Imprimerie Nationale. 1957, 8°, XI + 364 str.

Mesto Mari (dandanes Tell Hariri pri Abu Kemal v vzhodni Siriji ob srednjem toku Evfrata) izkopavajo od leta 1953 dalje Francozi pod vodstvom Andreja Parrota. Izkopana je bila pri tem velikanska kraljeva palača, v kateri so našli blizu 25.000 glinastih ploščic, popisanih s klinopisnimi napisi v akadijskem jeziku. Napisi so povečini iz časa znanega babilonskega zakonodajalca Hammurabija, deloma pa nekaj desetletij starejši.

Po zaslugi A. Parrota in muzejske uprave v Louvreu so po koncu druge svetovne vojne dobro organizirali objavljanje najdenih tekstov kot Archives royales de Mari (= ARM). Začeli so z nedvomno najbolj zanimivim delom, namreč z